

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ուչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2159

201
4-75

03 AUG 2009

ՊԵՐ ԶՕՄԲՈՐԵ ՄԷՍԷ

ՊԵՏՐՈՍ Ծ. Վ. ԿՈՍԿԱՆԴԻՆԵԱՆ

ՔԱԳԱՆՈՐԵՍՑԷ ՏԷՐ ՅԱԿԻՏԵԱՆ

**ՄԱԹՈՒՍԱՂԱՅԻ
ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐԸ**

Սոյն թիւը Արհ. Պետրոս Արք. Գոյունեանին
ծախումը սպունեցաւ :

Կաթողիկէ Տպարան — Պէյրուք
1932

201

4-75

ՄԱԹՈՒՍԱՂԱՅԻ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

(2 րդ եւ 3 րդ հարցում)

« Որպեսզի ամենն ալ մեկ ըլլան, ինչպէս դուն, ով
Հայր, իմ մեջս ու ես բոլ մեջդ, որպէսզի անոնք ալ մեր
մեջ մեկ ըլլան, որպէսզի աշխարհ հաւասայ քե դուն
դիկեցիր զիս » Յովն. 17, 21 :

Մաթուսաղա — Օրհնեա՛ Տէ՛ր, Պ. Ղազարոսը, որ
ամենէն մտերիմ բարեկամներէս մէկն է, Ձեզի կը ներ-
կայացնեմ, Տէ՛ր Հա՛յր :

— Բարի եկա՛ք պարոններ, հրամայեցէ՛ք, նստէ՛ք :

Մաթուսաղա — Անցեալ անգամ, Տէ՛ր Հա՛յր, Ձեր
տուած պարզ եւ զիւրահասկնալի բացատրութիւններուն
վրայ հանդարտ մտքով մտածելով, ճշմարտութիւնը
չլացուցիչ արեւին պէս լուսափայլ տեսնելով կատարե-
լապէս համոզուեցայ : Այսու հանդերձ ուրիշ ճշմար-
տութիւն մըն ալ հասկցայ, այսինքն, Քրիստոսի երկ-
նային վարդապետութիւնը հասկնալու համար, Սուրբ
Գրքէն չատ մը հատուածներ գոց սորվիլը չի բաւեր
եղեր :

— Իրաւամբ կ'ըսէ՛ք, Մաթուսաղա, ատիկա իրա-
կանութիւն է, ժամանկի գիրը կը սպաննէ :

Մաթուսաղա — Համարձակութեանս ներեցէ՛ք,
Տէ՛ր Հա՛յր, այս իրիկուն դարձեալ խնդրոյ մը վրայ
Ձեզմէ բացատրութիւններ պիտի խնդրեմ :

— Հրամեցէք, կրնաք խօսիլ:

Մաթուսաղա — Ես, Տէ՛ր Հա՛յր, 7 խորհուրդ կ'ընդունիմ և կը դաւանիմ, բայց Դրոշման, Ապաշխարութեան, Քահանայութեան կարգին, Վերջին Օծման և Ամուսնութեան խորհուրդներուն ծագման, այսինքն հնարիչի մասին կը կասկածիմ: Այս 5 խորհուրդները արդեօք Քրիստոս թէ եկեղեցին հաստատած է: Ըստ իմ կարծեացս վերոյիշեալ 5 խորհուրդները եկեղեցին աւելցուցած պիտի ըլլայ, որովհետեւ ատոնց մասին Սուրբ Դրոց մէջ յիշատակութիւն չկայ:

— Այս հարցումով, Մաթուսաղա՛, կը ցուցնէք որ խորհուրդներու մասին ճիշտ և ուղիղ գաղափար մը չունիք:

Մաթուսաղա — Ինչո՞ւ, Տէ՛ր Հա՛յր, ես 7 խորհուրդներու վրայ գրուած շատ մը վարդապետութեան գրքեր ու հատուածներ կարդացեր եմ:

— Այո՛, 7 խորհուրդներու վրայ գրուած սխալ վարդապետութեան գրքեր և հատուածներ կարդալով, աւա՛ղ, մոլոր գաղափարներ առեր էք:

Մաթուսաղա — Եթէ այդպէս է, Տէ՛ր Հա՛յր, խնդրոյս մասին ունեցած երկբայութիւնս դուք փափառեցէ՛ք:

— Ուղղակի Ձեր հարցման չպատասխանած հետեւեալ կարեւոր և հիմնական սկզբունքներուն վրայ Ձեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ:

Հետեւեալ կէտերը լաւ մը հասկնալ ու ըմբռնել անպատճառ պէտք է:

Ա. Խորհուրդը ըսուելու համար, ըստ վարդապետութեան եկեղեցւոյ և սուրբ հայրապետաց սա երեք պայմանները կարեւոր են: 1° Զգալի, տեսանելի նշան մը. 2° որ անտեսանելի շնորհք նշանակէ և ապահով

կերպով ալ. 3° և մշտնջենաւոր կերպով Քրիստոսի կողմանէ հաստատուած ըլլայ:

Բ. Խորհուրդները երեք բաներով կը կատարուին. Երբ = այսինքն իր կամ արտաքին ու զգալի արարողութիւն, որով կը մատակարարուի խորհուրդը: Ձեւ = խօսքերը զորս նիւթի կիրառութեան ատեն պաշտօնեան կ'արտասանէ:

Պատշոնեայ = այն որ կը մատակարարէ խորհուրդը:

Գալով հիմայ Ձեր հարցման պատասխանին, 7 խորհուրդներուն 5 կը եկեղեցւոյ կողմանէ հաստատուած է ըսողները 'ի նպատակ այդ սխալ վարդապետութեան ծանրակշիռ փաստ մը չեն կրնար բերել: Այդ վարդապետութիւնը Սուրբ եկեղեցւոյ և մեր նախնեաց հայրապետաց սուրբ հայրապետաց վարդապետութեան բոլորովին հակառակ է: Բողոքականութեան սկզբունքներով թուաւորուած մարդ մը միայն այդ սխալ վարդապետութիւնը կը դաւանի և հետեւաբար հաւատոյ դէմ կը մեղանչէ:

Մաթուսաղա — Վա՛հ, Տէ՛ր Հա՛յր, կը չափազանցէ՛ք.....

— Ո՛չ, երբեք, Մաթուսաղա, չեմ չափազանցեր. փասնի այդ սխալ վարդապետութիւնը տարածողները Քրիստոսի բուն նպատակը ուրացած կ'ըլլան: Հետագայ բացատրութիւնները ուշադրութեամբ մտիկ ընելէ վերջ պիտի հասկնաք որ չեմ չափազանցեր:

Ա. Սուրբ խորհուրդները, եթէ պահանջուած պայմաններու մէջ առնելու ըլլանք, ատանց վրիպելու, սքաւաւ և խորհուրդակա՛ն չնորհքը կուտան: Բայց այս երկու տեսակ չնորհքները գերբնական են, այսինքն մարդկային բնութեան կարողութեան վեր են. արդ

Եկեղեցին ինք իրմէ, Քրիստոսէ չարտօնուած, ոչ չնորհք կրնայ տալ, ոչ ալ չնորհք տուող միջոցներ (տեսանելի նշաններ) կրնայ հաստատել:

Իսկ արդ Եկեղեցւոյ այդպիսի իշխանութեան մը տրուած ըլլալուն վրայ Սուրբ Գրոց և Սուրբ Աւանդութեան մէջ վկայութիւն մը ոչ կարդացեր ենք, ոչ ալ լսած:

Բ. Խորհուրդները մեղքերը ներելով չնորհք կուտան, իսկ Քրիստոսէ զատ և ոչ մէկը իբրեւ մարդ մեղք ներելու ու չնորհք տալու իշխանութիւն ունի, հետեւաբար, ոչ ալ խորհուրդ հաստատելու իրաւունք ունի: Քրիստոս մի միայն չարչարանքներովն ու մահուամբը մեր ամէն յանցանքները քաւեց, մեզի հակառակ եղող ձեռագիրը, որ մեզի դէմ կը կենար, ջնջեց, զանիկա մէջ տեղէն վերցուց ու խաչափայտին վրայ գամեց. (Կողոս. 2, 13-14):

Գ. Եկեղեցին նոր վարդապետութիւն քարոզելու և նոր խորհուրդներ հաստատելու համար չէ, այլ Քրիստոսի սուրբ պատուիրանները կատարել տալու համար Քրիստոսէ պաշտօն առած է: « Սորվեցուցէ՛ք անոնց որ այն ամէն բաները պահեն, ինչ որ ես Ձեզի պատուիրեցի » Մատթ. 28, 20:

Դ. Եկեղեցին, անշուշտ, պէտք տեսնելուն համար այս 5 խորհուրդները հաստատած պիտի ըլլայ. սակայն այդ խորհուրդները եթէ իրապէս պէտք ու օգտակար էին, կարելի՞ է ենթադրել, թէ Քրիստոս անոնց կարեւորութիւնը հասկցած ու նկատի առած չըլլայ... կարելի՞ է երեւակայել, թէ Եկեղեցին Քրիստոսի վարդապետութեան պակասը լրացնէ ու կատարելագործէ: Այսպիսի

պարզ ենթադրութիւն մը, մեր Փրկչին դէմ սատանայական անարդանք մը չէ:

Ո. Ղազարոս — Վա՛յ, Մաթուսաղա, այս իրաւացի փաստերուն դէմ ընդդիմաբանել կարելի չէ:

— Դեռ խօսքս չլրացաւ. թող որ շարունակեմ:

Ե. Ինքնակոչ և միայն խօսքով չէ, այլ իրապէս Ընդհանրական, իրապէս Առաքելական սուրբ Եկեղեցին դարերու ընթացքին մէջ վերոյիշեալ 5 խորհուրդները հաստատելուն վրայ, կամ այդպիսի իշխանութիւն մը ունենալուն մասին ոչ թէ բան մը սորվեցուցած չէ երբեք, այլ այս վարդապետութիւնը դաւանող ու սորվեցնողները իբր հերետիկոս նկատելով նզովելով նզոված է:

Ո. Ղազարոս եւ Մարութաղա — Լաւ մը հասկցանք հիմա, Տէ՛ր Հա՛յր, թէ չէք չափազանցեր, բայց վերոյիշեալ խորհուրդներուն Քրիստոսի կողմանէ հաստատուած ըլլալուն մասին Սուրբ Գրոց մէջ բացօթյա վկայութիւն մը չկայ:

— Անխորհրդարար « այս մասին Սուրբ Գրոց մէջ վկայութիւններ չկայ » ըսելը ներելի չէ... բայց նախ և առաջ Ձեր սա սխալ գաղափարը կ'ուզեմ ուղղել. կը կարծէ՞ք որ Քրիստոսի վարդապետութիւնը ու անոր հիմնական կէտերը ամբողջովին Սուրբ Գրոց մէջ գրուած ըլլան. կամ թէ, Ձեր սխալ գաղափարը բացայայտ կերպով մատնանիշ ընելու համար, հետեւեալ հարցմանս պատասխանեցէ՛ք:

« Ըստ Ձեր կարծեաց ու համոզման քրիստոնեայ հաւատքի կանոնը ի՞նչ կրնայ ըլլալ »:

Մարութաղա — Այս հարցումը, Տէ՛ր Հա՛յր, բոլորովին աւելորդ է. վասնզի ամէն Քրիստոնեայ կը խոս-

տովանի ու կ'ընդունի թէ « մեր հաւատքին կանոնը մի միայն Սուրբ Գիրքն է » :

— Ահա՛, Ձեր սխալին շատ կարեւոր մէկ կէտն ալ այս է: Շատ մը ծանրակշիռ ու տրամաբանական պատճառներու համար Սուրբ Գիրքը մեր հաւատքին մի միայն կանոնը չկրնար ըլլալ:

Պ. Ղազարոս — Վա՛յ, Տէ՛ր Հա՛յր..... Սուրբ Գիրքը.....

Գ. ՀԱՐՑՈՒՄ

Մաքուսաղա — Թէ որ այսպէս է կը հաճիք, Տէ՛ր Հա՛յր, Սուրբ Գրոց վրայ այս մասին պէտք եղած լուսաբանութիւնները մեզի տալ:

— Ամենասիրով... խնդրեմ մտիկ ըրէ՛ք:

1°. Սուրբ Գիրքը Քրիստոսի վարդապետութիւնը ամբողջովին չպարունակեր վասնզի սուրբ մատենագիրները այդ նպատակով չգրեցին: Այս ճշմարտութիւնը փաստելու համար Յովհաննէս Աւետարանիչին ծանրակշիռ ու անվիճելի վկայութիւնը կը բաւէ:

« Արդ Յիսուս իր աշակերտներուն առջև ուրիշ նշաններ ալ գործեց որ գրուած չեն այս գրքին մէջ » (20, 30) կըսէ սիրելի աշակերտը: Նոյնպէս. « Բայց ուրիշ շատ բաներ ալ կան զոր Յիսուս գործեց, որոնք եթէ մէկիք մէկիք գրուէին, կարծեմ թէ այս աշխարհն իսկ չպիտի կրնար բովանդակել գրուած գիրքերը » (21, 25. Գործք Առաք: 1, 3): Յովհաննէս իր նպատակն ալ բացայայտ կերպով մեզի կ'ըսէ: « Բայց ասոնք գրուեցան, որպէսզի հաւատաք թէ Յիսուս է Քրիստոս Աստուծոյ Որդին, և որպէսզի հաւատալով կեանք ունենաք անոր անուամբ » (20, 31):

Նոյնպէս միւս սուրբ մատենագիրները որոնց իւրաքանչիւրը այլ և այլ նպատակի ու պատճառի համար գրեցին:

2°. Քրիստոս « վարդապետութիւնս գրեցէ՛ք... » ըսելով հրաման մը երբեք տուած չէ որ Սուրբ Գրոց մէջ չնշանակուած ճշմարտութիւնները մերժելու իրաւունք ունենանք:

3°. Սուրբ Գիրքը կարգալով քմահաճոյքդ չողաք որթող ամէն տեսակ բացատրութիւններ կրնաս տալ: Բայց, դժբախտաբար, գիրքը լեզու չունի, չի խօսիր որ « զիս սխալ կը հասկնաս... » ըսելով ընթերցողին հակառակի: Ահա այսպէսով է որ գիրքը կ'ըստանանք ու հազար ու մէկ տեսակ հերձուածութիւններ առաջ կը բերէ: « Որ, (Աստուած) մեզ բաւական ալ ըրաւ նոր կտակարանին պաշտօնեաներ ըլլալու ոչ թէ գրին հապա հոգիին, վասնզի գիրք կը սպաննէ, բայց հոգին կ'ապրեցնէ » կ'ըսէ Պօղոս Առաքեալը. (2 Կորնթ. 3, 6. 2 Պետր. 1, 20, 21):

4°. Այս մի քանի գրքերը չգրուած Քրիստոսի վարդապետութիւնը գոյութիւն չունէ՞ր: Կամ քանի մը գրքերու գրութեամբը Աստուծոյ ճշմարտութիւնները սպառած են ըսելու ո՞վ կրնայ յանդգնիլ... կոյրերը... կարգալ չգիտողները ի՞նչպէս պիտի սորվին իրենց փրկութեան պէտք եղած ճշմարտութիւնները.....

5°. Սուրբ Յովհան Ոսկեբերան կ'ըսէ. « Առաքեալները Մովսէս մարգարէի պէս քարեղէն տախտակներով լեռնէն չեկան, հապա հոգին մտքերնու մէջ ունենալով ու պահելով, վարդապետութեանց ու շնորհաց գանձն ու աղբիւրը սփռեցին և այսպէսով, Աստուծոյ օգնութեամբ, կենդանի գրքի ու օրինագրքի մը փոփոխութիւնով

կը շրջէին» (Բան. Ա. Մատթ. ն. 1). նոյնպէս «Արդ բացայայտ է որ Առաքեալները ամէն բան գրութեամբ մեզի չթողուցին, շատ մը բաներ ալ առանց գրի աւանդեցին, ասոնց ես հաւատարու եմք, և այս պատճառաւ եկեղեցւոյ մեզի սորվեցուցած ճշմարտութիւններն ալ հաւատոյ արժանի են: Աւանդութիւն կայ և ասկէ աւելին մի փնտռե՛ր» (Մեկնութիւն. 2. Թեոաղ. 2, 14. Բան 5, ն. 2:

Սուրբն Օգոստինոս. «Եթէ Եկեղեցին սուրբ գրքերը մեզի չծանուցաներ, ես սուրբ գրոց չէի հաւատար» կ'ըսէ:

Պ. Ղազարոս — Եթէ այդպէս է, Տէ՛ր Հա՛յր, մեր հաւատքին առաջին և անսխալ կանոնը ո՞րն է:

— Առաջինը Սուրբ Եկեղեցին է — երկրորդը Սուրբ Աւանդութիւնն է — եւ երրորդը Սուրբ Գիրքն է: Ընդհանրական և Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին Քրիստոսի ճշմարիտ ու ուղղափառ վարդապետութիւնը մեզի կ'աւանդէ և մենք ալ վստահութեամբ անոր հաւատքը ընծայելու պարտաւոր ենք վասնզի Քրիստոս իրեն Եկեղեցւոյն հետ է (Մատթ. 28, 30):

Մարութաւոր — Ձեր յատակ բացատրութիւններէն շատ զո՞ն մնացինք, Տէ՛ր Հա՛յր, ըստ իմ՝ կարծեացս Սուրբ Գրքէն վկայութիւն բերելու այլ եւս պէտք չկայ: Այնպէս չէ՞ Պ. Ղազարոս:

— Ներեցէ՛ք որ վերոյիշեալ 5 խորհուրդներուն Քրիստոսէն վերջ Եկեղեցւոյ կողմանէ հաստատուած չըլլալու մասին Սուրբ Գրքէն ալ մի քանի վկայութիւններ բերեմ:

Այս 5 խորհուրդներուն առաքելական դարուն մէջ, նոյն իսկ Առաքեալներուն կողմանէ կատարուելը Սուրբ Գրոց մէջ բացորոշ կը կարդանք:

Գրեւմի համար. 'ի մէջ այլոց կարգացէք (Գործք Առաք. 8, 14-17, 19, 6 եւայլն): Պատրոս և Յովհաննէս Սամարիա երթալով մկրտուած քրիստոնեաներուն վրայ ձեռքերնին կը դնեն, և Հոգին Սուրբ անոնց վրայ կուգայ: Նոյնը կը կատարէ Եփեսոս Պօղոս Առաքեալ մկրտուածներուն վրայ ձեռք դնելով:

Վերջին Օծման վրայ. «Եթէ ձեզմէ մէկը հիւանդ է եկեղեցիին երէցները թող կանչէ ու անոր վրայ աղօթք թող ընեն ու Տիրոջ անունովը իւղով օծեն զանիկա. և հաւատքով եղած աղօթքը պիտի փրկէ հիւանդը ու Տէրը զանիկա ոտք պիտի հանէ, և եթէ մեղք ալ գործեր է պիտի ներուի անոր» (Յակոբ. 5, 14-15):

Կարգ Քանանայութեան. (Ղուկ. 22, 19). «Զայս արաճիք առ իմոյ յիշատակի» խօսքերովը Քրիստոս աշակերտներուն քահանայութեան կարգը ու սուրբ պատարագի զոհը նուիրելու իշխանութիւնը կը շնորհէ. և վերջը (Յովհ. 20, 22) կարգի լիութիւնը կուտայ անոնց:

Ապաշխարութիւն. (Յովհ. 20, 22-23). «Եւ երբ զայս ըսաւ, ներփչեց, և անոնց ըսաւ. Առէ՛ք Սուրբ Հոգին: Որու մեղքերը որ թողուք անոր թողուած են, և որու մեղքերը որ բռնէք՝ բռնուած են»:

Պաակ. Յիսուս Կանա քաղաքին հարսանիքին մէջ ջուրը գինիի փոփոխելով, և իրեն ներկայութեամբը (Յովհ. 2, 1-11), նմանապէս Պօղոս Առաքեալ Էփես մարդուն կնոջ հետ պսակով միանալը Քրիստոսի Սուրբ Եկեղեցւոյ հետ միանալուն նմանցնելով պսակի խորհուրդին սրբութիւնը, նպատակը, ու աստիճանը մեզի կը ծանուցանէ. (Եփես. 5, 25-32. 1 Կորնթ. 7, 10, 11, 39, եւայլն):

Այս նիւթին վրայօք տրուած ծանօթութիւնները Տրիտենդեան Սուրբ Ժողովին հետեւեալ խօսքերովը կը վերջացնեմ:

« Եթէ մէկը նոր կտակարանին խորհուրդներուն ամէնքն ալ Տեառն մերոյ Քրիստոսի կողմանէ հաստատուած չէ ըսէ, կամ թէ անոնք եօթէն աւելի են կամ պակաս են, այսինքն Մկրտութիւն, Դրոշմ, Հաղորդութիւն, Ապաշխարութիւն, Վերջին Օծում, Կարգ Քահանայութեան և Պսակ, կամ անոնցմէ ոմանք ստոյգ և ուղիղ իմաստովը խուհուրդ չեն, ըսէ նզովեալ ըլլայ »:

Նիստ 7. Կանոն 1:

Մաքուսաղա — Զեր բացատրութիւններէն, Տէ՛ր Հա՛յր, մեծապէս շնորհակալ եղանք: Ժամանակը անցաւ, երթանք որ դուք ալ հանգիստ ընէք: Գիշեր բարի:

Տպագրեցի

7 Փետրուար 1933

† ՅՈՎՀ. ԱՐԲ. ՆԱԶԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԺԱՆ ՓՈԽՆՈՐԴ

« Ազգային գրադարան

NL0157712

